

Kapitola **Teorie příběhů**

úsek

text

datum

Shrnutí
odstavce

Věda začala své oslňující úspěchy studiem jevů, které byly a jsou v mnoha ohledech opakovatelné. Např. pád olovených koulí z výšky na šikmé věži v Pise, zkoumané Jacopo Mazzonim, současníkem Galileo Galileia.

Tato část vědy slavila obrovský úspěch od 18. století do současnosti.

Jiná část lidského snažení, jako historie, literatura, jazykověda nebo psychologie, zkoumá jevy v mnoha ohledech neopakovatelné.

Experiment lze provádět jen za ne zcela průkazně stejných okolností, a využívá se statistika jako pokus o exaktnost.

Naopak řada věcí a jevů, které mají v našem životě rozhodující význam, má charakter příběhu. Např. narození, život a smrt člověka. Vyprojektování domu, jeho výstavba, užívání, a demolice. Narození jedinečného koně, jeho závodní kariéra, potomstvo a smrt.

V tomto pojednání se pokusím ukázat, že ve skutečnosti je příběh hoden být základním předmětem vědeckého zkoumání.

Popis člověka jako příběhu

Napřed si uvědomme, že každý člověk byl na počátku své identity jedinou zárodečnou buňkou. Tato buňka se starala o výstavbu těla celého člověka. Rozdělila se na 2, 4, 8, atd. buněk. Ale zatím se zdá, že nelze určit, jestli některá z uvedených buněk je nějakým způsobem řídicí. (např. vznik jednovaječných dvojčat).

Proto bude přesnější říct, že tělo buduje samo sebe. Takovému systému se odborně říká autopoietický, (nebo autopoetický) = sebebudující.

Mezi tělem a vnějším světem probíhá komunikace. Tělo přijímá a vyhodnocuje signály a rozhoduje se o reakcích.

Nicméně kdyby muselo tělo vždycky čekat na signál, a pak ho složitě vyhodnocovat, přicházely by reakce často beznadějně pozdě. Proto si tělo od počátku buduje předcít'ovací aparát = antecepční aparát (AA), v němž vyhodnocuje na základě malého množství signálů z okolí chování celého okolí.

Tělo si buduje antecepční model okolí, a provádí pouze korekce z rozdílů mezi modelovaným a skutečným signálem.

AA organismu tedy vytváří z důvodu obrany před zahlcením, tedy sebezáchovy modely různých situací, do nichž se tělo může dostat. A aby tyto modely co nejlépe předjímaly realitu, sbírá AA průběhy předchozích událostí = příběhy.

Obvykle mu při tom záleží na pravdivosti získaných signálů.

Definice 1 **Příběh je pro určitý A-subjekt A1 souhrnem informací vzájemně obvykle propojených v čase, který skýtá tomuto A1 naději, že by mohl být využit pro antecepci.**

Snad tato definice vypadá jako kruhová, protože obsahuje pojem "využitelný k antecepci", a "antecepce je nejdůležitější vlastností antecepčních subjektů" (což každý organismus je).

Cílem této definice je upozornit čtenáře na soubory informací, které jsou pro organismus využitelné pro antecepci, na rozdíl od jiných souborů, které využitelné nejsou.

AA je postaven tak, že prožité události převádí na typizované prvky, třídí a testuje, přičemž si z nich vybírá ve formě příběhů ty, které jsou využitelné pro zlepšení antecepce. To se týká samozřejmě různých úrovní nazírání - třeba u bakterií kromě přímého vybudování příběhu uznáváme především přežití těch bakterií, které ve svých genech měly vhodnější příběh k danému prostředí a situaci předpřipravený. Takto je jednotlivá bakterie součástí vyšších antecepčních celků: kolonie bakterií a bakteriálního druhu. O kolonii už je snazší říci, že se učí přijetím příběhu.

Tvrzení1 Příběhy chrání proti zahlcení

Subjekt sbírá příběhy z důvodu obrany před zahlcením podněty, a hrozbou zániku.

Důslede k1 Příběh je individuální kvůli své individuální antecepční hodnotě.

Je zřejmé, že stejný soubor informací pro jeden AA příběhem je, zatímco pro druhý AA být nemusí, pokud jej nepokládá za důležitý pro svou antecepci.

Tvrzení2 Přírodní zákony jsou příběhy

Přírodní zákony jsou příběhy společné pro skupinu organismů, které je jako stabilní příběhy uznávají.

Důslede k2 Gravitační zákon

Jestliže pozorujeme v čase dvě hmotná tělesa M_1 a M_2 ve vzdálenosti r , budou se chovat tak, jako by byly k sobě přitahovány silou $G = \kappa * (M_1 * M_2) / r^2$, kde κ je konstanta.

Důslede k3 Murphyho zákon

Jestliže se něco chová předvídatelným způsobem, ale mohlo by se to pokazit, pak můžeme předvídat, že se to taky jednoho dne pokazí.

Jen neumíme určit, kdy k tomu dojde.

Následující hypotézy 1 a 2 jsou hypotézami středověkých obyvatel Evropy. Demonstrují chování antecepčního subjektu. Hypotéza 2 by pak měla být v seriózně míněné společnosti testována, aby se ověřilo, zda byla Hypotéza 1 užitečná pro antecepci.

Hypotéz a1 Podezření na uhrnutí čarodějnicí

Jestliže někomu v komunitě chcípne kráva, a nejsou jasné důvody jejího chcípnutí, pak je klidně možné, že za tím stojí nějaká žena, která se na krávu zlým způsobem podívala.

Hypotéz a2 Upálením čarodějnice můžeme očekávat zlepšení stavu dobytka

S upálením čarodějnice můžeme očekávat snížený úhyn skotu.

Všimněme si Tvrzení1 a jeho důsledcích, že to, co je v jedné komunitě přírodním zákonem, v jiné jím být nemusí.

Definice Univerzální přírodní zákon

2

Hypotetický univerzální přírodní zákon je takový příběh, na němž se na základě ověřování antecepce mohou shodnout všechny A-subjekty, které jsou schopny takový příběh vyslechnout a mají ochotu jej nezaujatě ověřovat.

Všimněme si, že zákony, např. fyzikální, které dnes lidstvo za zákony považuje, podléhají vývoji. Např. poznání, že těžké předměty padají dolů bylo uznáváno už od nepaměti a využívají toho i antecepční aparáty dalších organismů. Postupným ověřováním přes Aristotela, Galilea, Keplera k Newtonovi má lidstvo k dispozici gravitační zákon = univerzální příběh o padání těles. A přece i tento příběh byl opět vylepšen r. 1915 Albertem Einsteinem v příběhu obecné teorie relativity.

Této obecnější teorii rozumí nepatrné procento z těch, kteří zvládají Newtonův zákon. O něm však již víme, že není univerzální, protože znalci obecné teorie relativity jej za platný v plném rozsahu nepovažují zejména při vysokých rychlostech.

O příbězích jež se teprve mají odehrát v budoucnosti pojedná následující kapitola - Projekty

K zajímavým rysům antecepčního chování v lidské kultuře jsou:

- předpoklad, že někdo zná budoucnost předem (např. Bůh, osud, prorok, věstec, duchové předků, případně že je nějak zapsaná v tkanivu světa v němž žijeme, a stačí odhalit způsob, jak si to odtamtud přečíst)

- použití metafor, analogií, paralel, k antecepci. Vypravěč metafory předpokládá, že podobné důsledky, jaké sledujeme ve vzoru metafory, nastávají i v obrazu metafory. Např. "Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá", popisuje ve vzoru zážitek ozvěny: Stojím na louce 160 m od lesa a zvolám "Hééj!". Odraz zvukové vlny ke mně donese za cca 1 sekundu odpověď "Hééj!". Uplatnění je vnímáno v rovině lidských vztahů. Když někomu nadáváš, nebude překvapením, bude-li ti nadávat také.

- magické myšlení. Osoba počítá s existencí sil, které závažným způsobem ovlivňují její život, ale které až dosud nebyly žádnými exaktními postupy prokázány (např. vliv postavení planet v okamžiku narození na celkový profil jedince v průběhu celého života)

V dalších kapitolách bude pojednáno o důležitých vlastnostech příběhů.

Součástí každého zapamatovaného příběhu jsou i hodnoty antecepční slasti a antecepčních muk, která byla při jeho zaznamenání A-subjektem prožívána. Je-li příběh sestaven z více podpříběhů, má každý podpříběh P_i svou emoční hodnotu (S_i, M_i) . K tomu účelu zavedeme definici emoce:

Definice 1 Emoce subjektu A_1 , spojená s příběhem P je dvojice reálných čísel (S, M) , kde na první souřadnici je míra slasti, na druhé souřadnici míra muk, které si A_1 přiřadil k danému příběhu při jeho posledním využití.

Definice 2 Velikost emoce je $E = |S, M| = \sqrt{S^2 + M^2}$.

Definice 3 Emoci podle Definice 1 prohlásíme za komplexní číslo, kde reálná složka je slast, a imaginární jsou muka. Tím máme na prostoru emocí definovány aritmetické operace sčítání a násobení emocí.

Poznámka 1 Takto definovaná velikost emoce splňuje v prostoru emocí metriku.

Jsme schopni určovat vzdálenosti emocí mezi sebou, vytvářet souvislé oblasti, které se mohou vztahovat k podobnému prožívání emocí, zahrnutých v téže oblasti. Např. emoce s menší velikostí, než nějaké malé číslo můžeme prohlásit za neutrální, emoce větší než nějaké velké číslo naopak za silné.

Lze předpokládat, že i zapamatování neutrálních příběhů bude mnohem slabší, než zapamatování příběhů se silnou emocí.

Poznámka 2 Základní měřítko emocí pro A-subjekt A_1 je jeho vliv na přežití A_1 , nebo kolektivu, jehož součástí se cítí být.

Pojem patření do vyššího kolektivu je opět definován antecepcí. Pokud A_1 antecepuje uvnitř určité oblasti jeví bezpečněji, než mimo ni, má zájem na zachování této oblasti, jež mu poskytuje lepší antecepci. Odtud plyne i vztah k zájmu o vyšší subjekt.

Je intuitivně jasné, že zájem o náležení k vyššímu subjektu bude vázán na převažující hodnotu slasti. I dokonalá antecepce přicházejících utrpení nepodněcuje A-subjekt k tomu, aby chtěl být součástí takového systému. Naopak obava z antecepčních muk mimo vyšší subjekt působí vyhledání příslušnosti k vyššímu subjektu.

Poznámka 3 Emoce E_1 a E_2 jako komplexní čísla mohou být sečtena nebo vynásobena, avšak zatím není zřejmé, jestli výsledky těchto operací mají nějaký antecepční význam. Pokud by se podařilo prokázat, že u živých organismů se např. slasti e_1 a e_2 sčítají do výsledné $e = e_1 + e_2$ např. díky nějaké látce, která se vylučuje k působení slasti a jejíž účinek je přibližně lineární (a analogicky s muky), umožnilo by to takto zavedené emoce smysluplně sčítat, odčítat, násobit a dělit.